

VÕTI

1. Kelle või millega Leelo Tungal ja Kätlin Kaldmaa oma luuletuses raamatuid võrdlevad ning milliseid omadusi raamatutele annavad? Toeta vastust kahe näitega kummastki luuletusest (kokku 4 näidet). (10 punkti)

(1) Leelo Tungal võrdleb raamatuid inimestega ja kannab inimestevahelised suhted üle ka inimese ja raamatute suhtele. Ta annab raamatutele inimlikke omadusi:

mõni on kaunis, kuid ei kõneta,
nad elavad ja surevad nagu inimesed,
nad võivad olla tähtsad nagu lähedased inimesed,
nendega saab kohtuda nagu inimestega,
nad elavad salaelu,
nad võivad olla raskesti kättesaadavad või pöörata inimesele selja,
nad võivad tundmatuseni muutuda.

(2) Kätlin Kaldmaa võrdleb „kirjutatud sõna“ vastupidavate ja elujõuliste taimedega:

kasega (põhjamaise bonsaiga) müüripraos,
orhideega asfaldis,
oliivipuuga laavakivis.

Ta võrdleb kirjandust inimese meeltesse võrseid ajava taimega.

2. Tõenda iga luuletuse põhjal, et luuletaja armastab kirjandust. Selgita, milles tema armastus väljendub. (15 punkti)

Juba see, et luuletaja kirjutab raamatutest, et ta üldse luuletab, näitab tema armastust kirjanduse vastu.

(1) Leelo Tungal kirjutab, et mõne raamatuta „ei kujuta elu ettegi“ – raamatud on oluline elu osa.

Tungal võrdleb raamatuid inimestega ja ütleb, et „varem või hiljem juhtub ette see oma ja õige ...“, keda või mida armastada või mis on oluline.

Tungal kirjutab, et raamatuid armastamata ei taibata neist tuhkagi.

(2) Kätlin Kaldmaa sõnul mõjutab kirjutatud sõna, st raamat, inimest („löövad särama kõige igasugusemad silmad“) ja paneb teda ennast midagi kirjutama („sünnivad uued raamatud“), st raamatud inspireerivad.

(3) Jan Kaus astub õhtuti koduteel „ikka läbi raamatupoest“. Inimene, kes raamatuid ei armasta, seda ei teeks. See, et Jan Kaus tunneb eesti kirjanikke („astun ikka läbi raamatupoest, mille seintel ripub / meie oluliste kirjanike fotosid“), näitab, et ta (eesti) kirjandust armastab.

Kaus pelgab, et lugejaid jääb „üha vähemaks ja vähemaks“, ja soovib luuletuse lõpul vaikselt sosinal mantrat (palvet) lugeda: „Raamat Raamat Hare Hare!“ Palveid loetakse ju selleks, et midagi ülistada, midagi soovida, Kausi palve on suunatud ilmselt sellele, et lugejad ja seega ka raamatud ei kaoks.

3. Selgita Kätlin Kaldmaa ja Jan Kausi luuletuse näitel, millised on inimese ja kirjutatud sõna suhted ning milline koht on kirjandusel tulevikuühiskonnas. Toeta vastust kahe tsitaadiga kummastki luuletusest (kokku 4 tsitaati). (15 punkti)

Võimalikke tõlgendusi

(1) Kätlin Kaldmaa usub, et raamatud on inimestele tähtsad / mõjutavad inimesi. Ta võrdleb kirjutatud sõna vastupidavate taimedega ja arvab, et need ajavad „oma võrsed / kõige uskumatutesse meeltesse“, et need „kasvatavad õisi / mis löövad särama / kõige igasugusemad silmad“. Kätlin Kaldmaa on optimistlik ja leiab, et raamatud ei kao ning neil on ühiskonnas kindel koht („sünnivad uued raamatud / ja see ring ei saa iialgi täis“).

(2) Jan Kaus viitab sellele, et kirjanikest on peetud lugu / varasemat kirjandust on väärtustatud („astun ikka läbi raamatupoest, mille seintel ripub / meie oluliste kirjanike fotosid. Minu nägu nende / seas ei sära“).

Jan Kaus on raamatu ja lugemise tuleviku suhtes pessimistlik. Ta nendib, et raamatuid loetakse vähem („mulle meenub / jutt või uskumus, et lugejaid jääb üha vähemaks / ja vähemaks“) ja et võib-olla on raamatute lugejaid „kunagi näiteks kolm“, st neid peaaegu polegi.